

Katutaideteos julkisessa tilassa
Seinämaalaus Oulun Kulttuuribingolle

Roosa Kustula

Kaupan ja kulttuurin osaamisalan opinnäytetyö
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija (AMK)

TORNIO 2014

TIIVISTELMÄ

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU, Kaupan ja kulttuurin osaamisala

Koulutusohjelma:	Kuvataiteen koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Roosa Kustula
Opinnäytetyön nimi:	Katutaideteos julkisessa tilassa. Seinämaalaus Oulun Kulttuuribingolle
Sivuja (joista liitesivuja):	47 (17)
Päiväys:	7.4.2014
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Eija Rajalin, Pirjo Laisalmi
<p>Opinnäytetyöni aiheena oli suunnitella ja toteuttaa katutaiteen inspiroima seinämaalaus Oulun Kulttuuribingolle. Huomioin asiakkaan toiveet ja tavoitteet ja toteutin työn molempien tarpeet huomioon ottaen. Tutkimuskysymyksenäni on tutkia sitä, minkälaisia asioita julkiseen tilaan maalattaessa on otettava huomioon. Perustelen omia ratkaisujani kertomalla aluksi katutaiteen historiasta ja tekniikoista sekä nykytilasta. Käsittelen myös sitä, miten katutaideteoksen sijainti vaikuttaa aiheen valintaan ja suunnitteluun. Opinnäytetyöni tavoite on toteuttaa omat valintani perustellen asiakkaan toiveiden mukainen seinämaalaus julkiseen tilaan.</p> <p>Teososani on Kulttuuribingolle toteutettu seinämaalaus, jonka aiheena on paikan perustajan muotokuva. Suunnitelmat on tehty vesivärein ja tussein ja itse maalaus akryyliyvärein. Työssä yhdistyy sekä kuvaa että tekstiä. Apuvälineenä käytin sablunaa, mikä on katutaideteokselle tyypillistä.</p> <p>Aineistona teoriaosuudessa käytin pääasiallisesti kahta katukulttuuria käsittelevää julkaisua: Joanna Bogdanoffin kirjaa No name, no fame (2009), sekä Pauli Komosen pro-gradu -tutkielmaa Graffitimaalarin vaiheet alakulttuurissa ja toiminnan luonne (2010). Kuvamateriaali on kerätty erilaisilta katutaidetta ja graffitia käsitteleviltä harrastelijasivustoilta. Teknistä toteutusta varten katselin graffitivideoita sekä luin aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä julkisen tilan taiteesta. Prosessinkuvauksessa tärkeimpänä lähteenä on oma työpäiväkirjani.</p> <p>Työtä tehdessäni opin, mitä asioita on otettava huomioon julkiseen tilaan maalattaessa sekä aiheen valinnassa, että käytännön toteutuksessa. Katutaiteen luonne selkeni ja opin ymmärtämään sitä paremmin. Opin paljon lisää myös yhteistyöstä asiakkaan kanssa. Joustavuus ja samalla päämäärätietoinen työskentely auttoivat minua saamaan molempia osapuolia miellyttävän lopputuloksen aikaan.</p>	
Avainsanat: katutaide, seinämaalaus, julkinen tila	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Business and Culture

Degree programme:	Bachelor of Visual Arts
Author(s):	Roosa Kustula
Thesis title:	Street art in public space. Wall painting to Kulttuuribingo in Oulu
Pages (of which appendixes):	47 (17)
Date:	7.4.2014
Thesis instructor(s):	Eija Rajalin, Pirjo Laisalmi
<p>The objective of my thesis was to plan and create a street art type wall painting in Kulttuuribingo, Oulu. I took into consideration the customer's wishes and goals and created the painting by bearing the requirements of both sides in mind. My research question is to find out what kind of elements are supposed to be considered while painting in public space. I justify my choices by discussing first the history, techniques and the current state of street art. I also consider how the street art work's actual location influences the choice of the theme of the art work and planning. The objective of my thesis is to justify all my choices and create that kind of a wall painting in public space that the customer wants.</p> <p>My art project is a wall painting to Kulttuuribingo the theme of which is a portrait of the founder of the place. The plans are made by using watercolors and markers and the actual painting with acrylic paints. My work combines both image and text. I also used stencil, which is a typical tool in street art.</p> <p>In the theory part, I used mainly two publications about street art, i.e. Joanna Bogdanoff's No name, no fame (2009) and Pauli Komonen's Master's Thesis called Graffiti painters steps in subculture and the nature of action (2010). The picture material is collected from different kinds of amateur websites about street art and graffiti. For the technical implementation I watched graffiti movies and read articles about art in public space. The most important source in process description is my own working diary.</p> <p>While working to complete the thesis, I learned what kind of elements are supposed to be considered when painting in public space and both in choosing the theme and in practical implementation. The nature of street art was clarified in this research and I learned to understand street art better than before conducting this research. I learned a lot more about cooperation and communicating with the customer. Flexibility and goal oriented working helped me to bring about a result that pleased both parties.</p>	
Keywords: street art, wall painting, public space.	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 KATUTAIDE	7
2.1 Katutaide ennen ja nykyisin.....	7
2.2 Ilmenemismuodot ja tekniikat	9
2.2.1 Stencil graffiti	9
2.2.2 Tarrat ja julisteet	9
2.2.3 Mosaiikki-ja neulegraffiti	10
2.2.4 Katuinstallaatiot ja lock on	10
2.2.5 Graffiti	10
2.3 Motiivit ja suhtautuminen.....	11
3 JULKISEN TILAN TAIDE	14
3.1 Ympäristön vaikutukset katutaiteeseen	15
3.2 Katu vai galleria?	16
4 SEINÄMAALAUUS	17
4.1 Kulttuuribingo.....	17
4.2 Suunnitelmat	18
4.3 Tilan asettamat haasteet.....	21
4.4 Sommittelu ja värimaailma.....	22
4.5 Paperilta seinälle	23
4.6 Valmiin teoksen tarkastelu	24
5 POHDINTA.....	26
LÄHTEET	28
LIITTEET.....	30

1 JOHDANTO

Katutaide ja graffitikulttuuri ovat herättäneet minussa jo pidemmän aikaa etäisen ihaste-
lun ja arvostuksen tunteita. Samalla kaikessa laittomuudessaan ja jännittävydessään,
mutta toisaalta parhaimmillaan upeassa kekseliäisyydessään ja taidokkaassa teknisessä
toteutuksessa tämä uusi taiteenmuoto näyttäytyy itselleni jollakin tapaa katkeransuloi-
sena. Lapin pienestä kylästä uuteen ympäristöön ja samalla uuden katukulttuurin keskel-
le Ouluun muutettuani aloin kiinnostua aiheesta yhä enemmän. Olen aina pitänyt tär-
keänä oman elinympäristöni muokkausta viihtyvyyden lisäämiseksi, mikä näkyy jo ihan
kotiani tarkastelemalla. Huomaan tavoittelevani ympärilläni värimaailmaa, jossa viih-
dyn ja pidän asioista, jotka kuvastavat jollakin tapaa luonnettani ja toimivat osaltaan
viestinvälittäjinä muille.

Halusin sisällyttää kiinnostukseni katutaidetta kohtaan opinnäytetyöhöni. Aloin pohtia,
mistä suunnasta aihetta kannattaisi alkaa tutkia. Lähdin liikkeelle siitä, minkälaisen te-
oksen haluaisin toteuttaa omana työnäni ja asetin tutkimuskysymyksen sitä ajatellen.
Sopivan paikan löydyttyä ja asiakkaan toiveet kuultuani työni lopulta ikään kuin käsi-
kirjoitti sisällöllisesti itse itsensä. Maalasin opinnäytetyökseni seinämaalauksen Oulun
Kulttuuribingolle ajatuksena siirtää katutaide-teos pois kadulta ja pohtia minkälaisia asi-
oita on tarkasteltava julkiseen tilaan maalattaessa. Käsittelen myös sitä, miten katutaide-
teoksen luonne silloin muuttuu kun se siirretään ympäristöön, jossa tila käyttäjineen on
huomioitava. Asiakkaan toiveet ja vaatimukset täyttäen ja omat tarpeeni niihin sulautta-
en, toteutin seinämaalauksen jossa yhdistyy sekä kuvaa että tekstiä. Aineistolähtöisen
eli laadullisen tutkimusprosessin keinoin tutkin katutaiteen sisältöä ja määritelmää ja
näillä perusteilla päädyin omassa työssäni tietynlaisiin valintoihin ja lopputulokseen.

Aiheen rajaaminen osoittautui yhdeksi vaikeimmista haasteista työtä tehdessä. Tärkeää
opinnäytetyöni tutkimuskysymyksen kannalta on erottaa oma seinämaalaukseni varsi-
naisesta graffitista, joka taidemuotona on vaikuttanut maalaukseeni, mutta joka taas
ideologialtaan ei vastaa tarkoituksiani tässä työssä. Aiheeltaan katutaide-teokset ovat
usein hyvinkin kantaottavia. Sitä vastoin julkisen tilan taide näyttäytyy useimmiten
suvaitsevaisena ja kohteliaana sitä tilaa ja ympäristöä kohtaan, missä se esiintyy. Oma
maalaukseni edustaa molempia näistä ja toiminnallisen tutkimustyön perusteella pää-
dyin lopputulokseen, jossa nämä kaksi taiteenmuotoa yhdistyy.

Internetin avulla maailmanlaajuisesti ilmiöksi levinneestä katutaiteesta löytyy tietoa historiasta ja tekniikoista rajattomasti, mutta pyrin kertomaan opinnäytteessäni vain aiheeni kannalta olennaisen. Koen tarpeelliseksi esitellä aiheesta taustoja, jotta lukijalle käy ilmi, kuinka mittava kirjo erilaisia tekniikoita ja tyylejä eli välineitä toteutukseen katutaideilmiö pitää sisällään. Sijoitan katutaiteen myös taidehistorialliseen viitekehykseen, jossa se on viime vuosien saatossa onnistunut saamaan jalansijaa ja vahvistanut paikkaansa niinkin hyvin, että se on vihdoinkin alettu hyväksyä gallerioihin osana nykytaidetta.

2 KATUTAIDE

Käsitteenä katutaiteen määritelmä on ongelmallinen, sillä monimuotoisuutensa vuoksi siihen sisältyy suuri määrä erilaisia tekniikoita. Katutaiteeksi voidaan kutsua siis mitä tahansa taidetta, joka on julkisessa tilassa tuotettua, mutta yleensä termillä viitataan julkisen rahoituksen ulkopuolella oleviin teoksiin vastakohtana valtion tukemiin taiteenmuotoihin. Tyypillisesti termiä katutaide tai toisin sanoen post-graffiti, on käytetty erottamaan nykyajan julkisen tilan taiteet ”reviirinmerkkusgraffitista”, vandalismista ja kaupallisesta taiteesta. Esimerkiksi katutaiteilija John Feknerin mukaan katutaidetta on kaikki taide kadulla, mikä ei ole graffitia. (Puregraffiti 2014.)

Katutaiteilijat ovat haastaneet taiteen, sijoittamalla sen ei-taiteelliseen kontekstiin. Katutaiteilijat eivät tavoittele taiteen merkityksen muuttamista, vaan haluavat enemmänkin kyseenalaistaa olemassa olevaa ympäristöä omalla kielellään. He yrittävät kommunikoida tavallisten ihmisten kanssa töillään ja käsittelevät sosiaalisesti asiaankuuluvia teemoja sellaisella tavalla, etteivät esteettiset arvot kahlitse niitä. (Puregraffiti 2014.) Katutaiteen voisi sijoittaa kuuluvaksi myös nykytaiteen kenttään. Nykytaiteilijoille tyyppillistä on leikitellä taiteella yhdistellen yhteensopimattomia kuvia ja materiaaleja installaatioissa haastaakseen yleisen näkemyksen maailmasta ja taiteen estetiikasta. (Cumming 2008, 29.)

Katutaide ottaa vahvasti vaikutteita perinteisestä katugraffitista niiden yhteen nivoutuvan historiansakin puolesta. Ilman graffitikulttuurin syntyä katutaide tuskin olisi saavuttanut nykyistä laajuuttaan ja muotoaan. (Kiljunen 2013.) Katutaiteesta voidaan kuitenkin löytää samanlaisuuksia myös pop-taiteesta ja dadasta. Ilmaisullisesti katutaide käsittelee usein poliittisia teemoja ja ottaa muiden kuvataiteiden piiristä tuttuja tyyllillisiä ja teknisiä keinoja käyttöönsä. Katutaiteen toivotaan lisäävän ulkopuolisten ymmärrystä perinteistä katugraffitista kohtaan, sillä muotokieleltään se on graffitia helpommin ymmärrettävää. (Komonen 2010, 185.)

2.1 Katutaide ennen ja nykyisin

Taidemuotona seinämaalaus on yhtä vanha kuin ihminenkin. Aina kivikaudelta asti ihmiset ovat kuvittaneet asumustensa seiniä lähinnä riistaeläinten kuvilla mutta ajan kulu-

essa maalaukset saivat monimuotoisempia merkityksiä viitaten esimerkiksi uskontoon tai taikuuteen. Kivikautiset seinämaalaukset, Amerikan intiaanien kuvat jumalsymboleista, kreikkalaisten ja roomalaisten temppelien maalaukset sekä Egyptin hieroglyfit ovat varhaisimpia tunnettuja merkkejä seinämaalauksista. Ihmiset ovat siis kautta aikojen kokeneet tarpeelliseksi ikuistaa seinilleen yhteisölle tärkeitä kuvia, merkkejä ja symboleita, jotta ne säilyisivät aina sukupolvelta toiselle. Kuvien aiheista päätellen niiden merkitys on ollut vielä tässä vaiheessa pikemminkin siis käytännönläheinen eikä niillä ollut välttämättä pääasiallisesti niinkään taiteellista funktiota. (Bogdanoff 2009, 13.)

Nykyäänä graffiti ja niin ikään katutaide sisältää lähes aina esteettisiä tai taiteellisia tavoitteita ja ne ovat funktioltaan harkitumpia. (Bogdanoff 2009, 13.) Modernin graffitin voidaan katsoa syntyneen Amerikassa 1960-luvulla, jossa tästä uudesta ilmiöstä myös kirjoitettiin ensimmäistä kertaa New York Times-lehdessä vuonna 1971. Aivan alkuaikoina seinämerkinnät olivat jengisymboleja, mutta vähitellen lähestyttäessä 1960-luvun loppua, ne muuttuivat henkilökohtaisemmiksi ja alettiin tehdä nimikirjoituksia ja -merkkejä. 1970-luvulla graffiteihin alkoi tulla mukaan myös värejä, sekä niiden koko kasvoi huomattavasti. Metrovaunun peittäviä maalauksia alkoi näkyä katukuvassa jo vuoden 1976 paikkeilla. Eurooppaan graffiti rantautui 1980-luvulla hip-hop-kulttuurin myötä ja sitä myöten myös Suomeen. (Finn 2001.)

On vaikea sanoa milloin graffitista vaikutteita ottanut katutaide vakiintui viralliseksi termiksi, mutta tiedettävästi jo 1970-luvun lopulla, se oli yleisesti käytössä. Allan Schwartzmanin 1985 ilmestynyt kirja Street art, aiheutti kuitenkin sen, että moni entinen graffitimaalari alkoi kutsua itseään katutaiteilijaksi päästäkseen eroon graffitimaalarin huonosta maineesta. Pohja katutaideilmiön kasvulle 1990-luvulla syntyi kun graffititaustaiset taiteilijat kuten Banksy, alkoivat ottaa töihinsä vaikutteita punk-musiikista ja rullalautakulttuurista. (Kiljunen 2013.) Banksyn töille tyypillinen sisältö onkin juuri vapauden puolustaminen ja yhteiskuntajärjestelmän, sodan ja kapitalismin vastainen. (Banksy 2014, hakupäivä 26.3.2014.) Jo ennen 90-lukuakin Euroopasta löytyi katutaiteen tekijöitä kuten Pignon-Ernest ja myöhemmin Keith Haring, mutta yksittäisten tapausten perusteella ei voida puhua vielä varsinaisesta ilmiöstä. (Kiljunen 2013.)

2.2 Ilmenemismuodot ja tekniikat

Monipuolisuutensa ja jatkuvan kehityksensä vuoksi, katutaidekniikoiden kirjo on niin laaja, että kaikkien esitleminen olisi mahdotonta. Käyn kuitenkin läpi muutamia yleisimmin ilmeneviä katutaiteen muotoja. Tyylit kehittyivät katutaiteessa kuten missä tahansa muussakin taiteenmuodossa tarpeesta erottua muista tekijöistä, olla omaleimaisempi ja tulla paremmaksi. Koska graffitiksi määritellään laittomat, julkisen tilan pintaan maalatut tai piirretyt kuvat tai kirjoitukset, voidaan graffitin katsoa tässä suhteessa olevan osa katutaidetta. (Bogdanoff 2009, 18, 19.) Tavallaan kaikki graffiti on siis katutaidetta, mutta kaikki katutaide ei ole graffitia. Siksi käsittelen graffitin myös yhtenä katutaiteen ilmenemismuotona.

2.2.1 Stencil graffiti

Yksi tunnetuimmista tekniikoista katutaiteessa on stencil graffiti (Liite 1). Siinä maalamisen apuna käytetään paperista tai pahvista tehtyä sabluunaa. Stencilit mahdollistavat nopean työskentelyn ja samaa kuvaa on helppo levittää useampaan paikkaan. Stencil kiinnitetään seinään ja sen päälle levitetään maalia esimerkiksi sprayllä tai telalla. Joskus käytetään myös useampaa stenciliä kerralla ja/tai päällekkäin, jotta kuvaan saadaan luotua värejä ja moniulotteisuutta. John Fekner oli yksi tunnetuimmista stencilitaiteilijoista, joka alkoi sijoittaa töitään kaduille jo vuodesta 1968 alkaen. (Stencil graffiti 2014, hakupäivä 26.3.2014)

2.2.2 Tarrat ja julisteet

Tarrat ja julisteet (Liite 2) ovat tuttu näky kaduilta ja niiden yleisyys johtuukin juuri levittämisen helppoudesta. Tarroja, joiden avulla viesti tai kuva saadaan julkiseen levitykseen, on helppo tehdä kotona valmiiksi suuriakin määriä ja levittäminen kadulla on huomaamatonta, mikä taas minimoi kiinnijäämisen riskit. Tarrojen tuottaminen on halpaa ja materiaalina suositaan vaikeasti irrotettavia ja muovipintaisia tarroja pitkäkestoisuutensa vuoksi kaikissa sääolosuhteissa. Tarrataiteilijat usein myös jakavat tekemiään tarroja muiden levitettäväksi laajentaakseen levikkiä. (Sticker art 2014, hakupäivä 26.3.2014) Julisteet tehdään käytännössä samalla periaatteella käsin tai printteinä. Niis-

sä tyypillisintä on yhdistää tekstiä ja kuvaa. Julisteen kiinnittämiseen voi käyttää tavallista teippiä, mutta on olemassa myös tekniikka, jossa kuvan päälle levitetään liisterimäinen seos, joka takaa paperin pidemmän säilymisen pinnassa. Liisteröidyt työt voivat toisinaan olla hyvinkin suurikokoisia, koska ne on helppo tehdä osissa valmiiksi ja kiinnittää pintaan pala kerrallaan. (Street poster art 2014, hakupäivä 26.3.2014)

2.2.3 Mosaiikki- ja neulegraffiti

Mosaiikkigrffiti (Liite 3) on Suomessa harvinaisempi katutaidemuoto, jossa siis nimensäkin mukaisesti teos muodostuu pintaan kiinnitetyistä mosaiikkipaloista tai valmiiksi tehdyistä levyistä. Sen sijaan neulegraffiti (Liite 4) on yleisempää myös Suomessa. Neulegraffitissa valmistetaan kutomalla tai virkkaamalla ”vaatteet”, esimerkiksi katulampun tai puiston penkin ylle. Vaikka neulegraffitit voivat toisinaan kestää vuosia, ne mielletään useammin ei-pysyviksi, niiden poistamisen helppouden vuoksi. Neulegraffitilla ei ole varsinaista sanomaa, vaan sen on tarkoitus pikemminkin uudistaa ja luoda persoonallisempaa ilmettä muuten steriiliin ja kylmään julkiseen ympäristöön. (Yarn bombing 2014, hakupäivä 26.3.2014.)

2.2.4 Katuinstallaatiot ja lock on

Katuinstallaatioksi (Liite 5) kutsutaan kolmiulotteisia objekteja, jotka on sijoitettu urbaaniin ympäristöön. Joskus niihin voi liittyä myös interaktiivisia komponentteja. (Street installations 2014, hakupäivä 26.3.2014.) Lock on on tekniikka, jossa julkiselle paikalle tuodaan veistos tai patsas, joka kiinnitetään haluttuun objektiin ketjuja ja lukkoja apuna käyttäen. Veistokset on usein asennettu niin, että ne ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. (Lock on (Street art) 2014, hakupäivä 26.3.2014.)

2.2.5 Graffiti

Graffiti on yleensä spraylla tai tussilla tehty piirustus tai maalaus. Maalaus perustuu omaan yksilöllisyyttä kuvastavaan nimimerkkiin, jonka pituus vaihtelee yleisimmin kolmesta viiteen kirjaimeen. (Graffiti 2014, hakupäivä 1.3.2014.) Graffitimaalauksen

pääajatuksen voisi tiivistää Helsingin Sanomien kuvailuun 1.2.1986 ilmestyneessä artikkelissa Graffiti tuli Suomeen: ”Graffitilla ei ole sanomaa. Se ei mainosta mitään aatetta tai vaadi työtä. Graffiti on narsistista. Se mainostaa vain tekijäänsä. Pitää päästä esiin ja saada kuuluisuutta.”

Oman tyylin löytäminen on yksi graffitimaalauksen tärkeimmistä tavoitteista. Kilpailullinen ilmapiiri johtaa äkkiä omaperäisemmän tyylin kehittämiseen. Hyvän tyylin tunnusmerkkeinä voidaan pitää tasapainoa, harmoniaa ja yhtenäisyyttä. Kiinnittääkseen katsojan huomion, tyylin on oltava nopea, mutta samalla tarkka ja ymmärrettävä. (Bogdanoff 2009, 42, 43.) Aloittelijat lähtevät liikkeelle usein ottamalla oppia toisten maalareiden töistä. Baittaaminen tarkoittaa toisen tyylin kopioimista. Kerran opittu tyyli ei ole pysyvä, vaan siinä kehitytään jatkuvasti ja se mukautuu aina tarpeen mukaan. Hyvä maalari osaa pohtia työnsä linjoja, värimaailmaa, symmetriaa varjostuksia ja taustaa. (Komonen 2010, 184.)

Pääosin tyyllillisesti graffiti voidaan jakaa muutamaankin tunnistettavaan alalajiin. (Liite 6) Tag style on vanhin graffitimuoto, jonka tarkoituksena maalarin nimen esilletuominen ja sitä kautta maineen kerääminen. Tagit ovat nopeita, yksinkertaisia ja selkeitä tussein toteutettuja töitä. Throw-upeilla tarkoitetaan tagia suurempaa yleensä yksi- tai kaksiväristä nopeaa maalausta, joka käytännössä syntyy lisäämällä kirjaimiin niiden ulkolinjat. Varsinaista graffitimaalausta kutsutaan piissiksi. Kuten nimi piissi eli piece of art tai masterpiece kertoo, kyseessä on kauttaaltaan väritetty suurikokoinen graffitimaalaus. Muita mainittavia tyyliä ovat esimerkiksi simple style, wild style, complex style ja 3D. (Bogdanoff 2009, 50, 51.)

2.4 Motiivit ja suhtautuminen

Suurin osa katutaiteilijoista ja graffitimaalareista on tavallisia koulussa tai töissä käyviä nuoria tai nuoria aikuisia. Katutaidetta tehdään erinäisistä syistä, kuten pyrkimyksestä esteettiseen elämyksellisyyteen, näkyvyyden hakemiseen, yhdessäoloon kavereiden kanssa ja erilaisten fyysis-psykkisten kokemusten hakemiseen lievästä jännityksestä aina adrenaliinihurmioon. Useimmat keskittyvät tarpeeseen toteuttaa itseään, eikä jännityksen hakeminen laittomia toimia toteuttaen ole suinkaan pääasiallisesti toiminnan motiivina. (Komonen 2010, 178.) Katutaidetta aggressiivisempaa katugraffitia toteute-

taan sen sijaan useimmiten puhtaasti maineen, yhteenkuuluvuuden ja jännityksen takia. Osa maalaa myös pelkästään halusta tehdä ilkivaltaa, tuhoamisen vimhasta ja vastalauseena erilaiselle graffitin vastaiselle toiminnalle. Yhteisöllisyys on kuitenkin merkityksellistä. Maalaaminen yhdistää samanhenkisiä ihmisiä, mikä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteistä päämäärää tavoiteltaessa, joka nuoruusiässä on erityisen tärkeää. (Bogdanoff 2009, 42.)

Vanhempi ikäpolvi arvostaa enemmän mainetta ja kunniaa jännityksen tavoittelun sijaan. Mukavuudenhaluisuus taidetoiminnassa eli hyvät välineet ja työskentely rauhallisessa paikassa taidokkaasti on heille tärkeämpää. (Bogdanoff 2009, 42.) Siksi onkin hyvin yleistä, että nuoruudenvimmassa aloitettu graffitiharrastus muuttuu iän karttuessa katutaiteen toteuttamiseen. Katutaiteen keinoin taiteilija saa mielipiteensä kuuluviin ja samalla kokee palkitsevana sen, että onnistuu työllään mahdollisesti avaamaan myös ulkopuolisten silmät asian suhteen.

Tehtiin katutaidetta sitten mistä syystä tahansa, on otettava huomioon, että sen tekemiseen liittyy laittomuuden aspekti, mikä eittämättä vaikuttaa yleiseen suhtautumiseen katutaidetta kohtaan. Seinämaalaukset ovat luvatta tehtyjä, avoimen anarkistisia mielenilmauksia, joita on mahdotonta ohjailta tai kontrolloida. (Finn 2001.) Toisaalta laittomuus on yksi erottamaton ja olennainen osa toimintaa. Laittomuus perustuu rikoslain lukuun 35, jossa vahingonteosta sanotaan näin:” Joka oikeudettomasti hävittää tai vahingoittaa toisen omaisuutta, on tuomittava vahingonteosta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.” (Vahingonteko 2014, hakupäivä 5.3.2014.)

Asenteet ja yleinen suhtautuminen vaihtelevat radikaalisti. Yleensä ottaen katutaide ja etenkin graffiti, on kuitenkin aina ollut tiukasti yhteiskunnallisen keskustelun aiheena. Laittomuus arvottaa pitkälti katutaiteeseen suhtautumista, sillä useat ajattelevat, ettei missään laittomassa voi olla mitään taiteellista tai säilyttämisen arvoista. (Finn 2001.) Siksi tekemistä on aikojen saatossa pyritty järjestelmällisesti rajoittamaan erilaisten kampanjoiden ja hankkeiden myötä.

Ympäröivä maailma suhtautuu omasta näkökulmastaan anonyymeihin maalareihin siis hyvin vaihtelevasti. Toisille he näyttävät romanttisina ja kapinallisina taiteilijoina, toisille he ovat pelkkiä vandaaleja ja töhrijiitä. Ilmiöön perehtymättömien silmin katutaide saa kuitenkin graffitia enemmän hyväksyntää, sillä sitä on helpompi ymmärtää.

Katutaiteen kuvallinen esittävyys ja päämäärätietoisempi viestinvälitys tulevat paremmin toimeen kaikenlaisen katsojakunnan kanssa. Graffitin tehtävä ei ole mainostaa mitään muuta kuin itseään ja koska sen sanomaa voi olla tietämättömänä mahdotonta ymmärtää, se koetaan katukuvaan sopimattomaksi. Sellaisessa, mitä ei ymmärrä, ei voi olla mitään hyvää. (Komonen 2010, 35.)

3 JULKISEN TILAN TAIDE

Julkinen taide on taidetta, jota on kotien, yritysten, sekä taidegallerioiden ja museoiden ulkopuolella. Muodoltaan ja sijainniltaan se ilmenee hyvin monenlaisena. Julkinen taide voi esiintyä perinteisiä käytäntöjä vahvistavana tai niitä kritisoivana eli muutoksiin tähtäävänä. Kritiikin kohteeksi voi päätyä taide itsessään tai esimerkiksi taidetta ympäröivä konteksti eli vaikkapa kaupunkiympäristö, jossa se sijaitsee. Julkinen taide esiintyy tiloissa, joissa käy kaikenlaisia ihmisiä eri uskonnoista, varallisuusryhmistä ja alakulttuureista, joten tällaisessa tilassa esiintyvän taiteen on oltava suvaitsevaista, eikä mikään ihmisryhmä saa tulla loukatuksi. (Naukkarinen 2009.) Tämä ei kuitenkaan takaa sitä, että julkiset taideteokset välttämättä olisivat kaikkia miellyttäviä, eikä tarvitsekaan, koska silloin kriittisyyden mahdollisuus menetetään helposti. (Naukkarinen 2003, 72.)

Julkisuus tarkoittaa siis sitä, että kenellä tahansa on mahdollisuus kokea taideteos. Teos on silloin fyysisesti sijoitettu paikkaan, johon kaikilla on vapaapääsy mukaan lukien julkisin varoin rahoitetut, kaupungin, valtion tai muun julkisen tahon omistamat tilat. Fyysinen saatavuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että teos olisi sanomaltaan tai idealtaan julkinen. Kuten graffitissa, ajatusmaailma voi jäädä tavoittamattomiin, vaikka sen näkisikin ja vain alakulttuurin tuntevat saavuttavat töiden täyden merkityksen. (Naukkarinen 2003, 69.)

Julkiseen tilaan maalattaessa on tärkeää huomioida ympäristö välttääkseen sen, että taide jäisi pelkäksi ympäristöstään irralliseksi pinnan koristeluksi, jossa teoksen konteksti on sivuutettu. Tämä asian tiedostettuaan, jo suunnitteluvaiheessa tulee otettua huomioon myös kuvan sosiaalinen yhteisö, eikä pelkästään fyysinen ympäristö. (Naukkarinen 2009.) Ympäristötaiteessa korostuu teoksen kolmiulotteinen tila tai paikka. Tilallisuudessa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, mikä on teoksen suhde tilan kanssa ja minkälaisen tunnelman teos sinne luo. Teos voi olla tilaa kohtaan dominoiva, alistuva tai ristiriitainen ja tehdä tunnelman uhkaavaksi, kutsuvaksi tai torjuvaksi. (Naukkarinen 2003, 74.) Kolmiulotteisuuden ja tilallisuuden käsittely on siis yhtä aikaa sisällöllinen, tekninen, esteettinen ja emotionaalinen kysymys. (Naukkarinen 2003, 77.)

Taiteessa pyritään useimmiten teoksen mahdollisimman pitkäaikaiseen pysyvyyteen, mikä ei kuitenkaan ympäristötaiteessa ole aina mahdollista esimerkiksi vandalismin vuoksi. Muutoksen läsnäolo vaikuttaa hyvin moneen asiaan materiaalivalinnoista lähti-

en. Ympäristötaiteen vastaanoton monipuolisuus aiheuttaa paljon vaatimuksia myös tekijälleen kun kaikkia aistialueita, näkökulmia, olosuhteita ja ajankohtia on ajateltava. Kaikkien tekijöiden huomioon ottaminen on täysi mahdottomuus ja siksi huolellistestinkin suunnitellussa ja toteutetussa teoksessa eteen tulee aina yllätyksiä. Näiden yllätysten huomaaminen on teoksen vastaanottajien ja tekijän tehtävä. (Naukkarinen 2003, 79, 82, 83, 84, 85.)

Omassa työssäni pääasiallisena kohderyhmänä on nimenomaan juuri Kulttuuribingon jäsenet eli vain pieni yhteisö, joten vaikka teos on julkinen siinä mielessä, että se on fyysisesti kaikkien tavoitettavissa, teos avautuu silti vain pienelle joukolle. Vaikka sisällöllisesti työssä ei sinänsä ole mitään suurta kannanottoa tai monimutkaista viestiä, silti muotokuvan henkilön tuntevat tietävät hänen taustaansa perustuen miksi seinällä on juuri hänen muotokuvansa, mikä sisällöllisesti lisää työn vaikuttavuutta. Siinäkin mielessä paikkana bingo osoittautui ihanteelliseksi, ettei se rajoittanut aiheenvalintaani ollenkaan ja vastasi näin ollen katuolosuhteita loistavasti. Kohderyhmän huomioon ottaen ja pitäen mielessä sen ajatuksen, että työ todella tulisi yleiseen tilaan, päätin suunnitella hillityn kuvan, joka ei varmasti loukkaisi ketään edes huomaamattaan. Vaikka käsittelemäni urbaani katutaide ei otakaan tällaista julkisen tilan taidetta koskevia säännöksiä huomioon, itse koin ne kuitenkin tärkeiksi seikoiksi omassa työssäni ja toteutin työn niitä ajatellen.

3.1 Ympäristön vaikutukset katutaiteeseen

Katutaide teokset ovat selkeästi sidonnaisia aikaan ja tilaan, jossa ne sijaitsevat. Kadulla esiintyvälle taiteelle luonteenomaista on juuri väliaikaisuus. Uusia töitä ilmestyy jatkuvasti vanhojen päälle, osa pestään kokonaan pois. Teoksia maalataan ainutkertaisuus mielessä pitäen. (Komonen 2010, 188.)

Katutaide ottaa ympäristönsä huomioon ja erityisesti paikka ja pinta on työskentelyn kannalta tärkeässä roolissa. Koko teos voi perustua esimerkiksi tilassa sijaitsevaan objektiin ja sen hyväksikäyttöön. Seinän halkeama voi olla pääosassa kokonaisuudessa, johon välineet valitaan tilan mukaan. Kanta-aottavat teokset pyritään sijoittamaan mahdollisimman lähelle kritiikin kohdetta. (Kiljunen, 2013.) Katutaide keskittyy viestin välittämiseen, joten sen selkeys sekä sijoittelu ovat tärkeässä roolissa. Toisaalta myös

graffiti kamppailee tilan kanssa ja sijainnilla kilpaillaan sen haastavuuden suhteen. Haastavampi paikka takaa suuremman arvostuksen alan piireissä. (Bogdanoff 2009, 44.)

3.2 Katu vai galleria?

Historiansa aikana graffiti on silloin tällöin löytänyt tiensä gallerioihin ja museoihin eli niin sanottujen taideinstituutioiden piiriin. Tämä puolestaan herättää epäilyksiä ja vastakkainasettelua siitä, miten kadulla syntynyt omia teitään kulkeva, habitukseltaan kurittomien maalareiden eteenpäin viemä taidemuoto toimii hienostuneen taidemaailman keskellä. (Kiljunen, 2013.) Graffiti menettää osan tehostaan kun se otetaan pois kontekstistaan museoihin, sillä sen sisältämä aggressiivisuus ja maalauskohteen erityispiirteet katoavat. (Komonen 2010, 188.)

Katugraffitin menestys galleriamaailmassa ei ole kuitenkaan jatkunut kauaa ja se oli ennemminkin vain kokeilun tasolla. Sen sijaan puhtaampi katutaide, joka on ilmaisultaan tasapainoisempaa ja helpommin avautuvaa myös ihan tavallisten ihmisten silmin, löysi helpommin paikkansa gallerioista ja museoista. Vaikka katutaide on voimakkaasti hyödyntänyt samoja urbaaneja kohteita kuin katugraffiti, se on silti selkokielisempää ja käyttää ilmaisussaan paljon esimerkiksi poliittisia teemoja. Katutaiteilijat ovat raivanneet tiensä gallerioihin ja menestyneet sitä kautta myös taloudellisesti. (Komonen 2010, 188-189.)

Taideinstituutioita kohtaan herää ristiriitaisia tunteita. Kaupallistumista vastaan ja markkinavoimia kyseenalaistamaan syntynyt katutaide ei kaikkien maalareiden mielestä kuulu galleriaan ja tämä herättää epäilykset markkinoijien motiiveista. Aiheesta tietämättömät tuntuvat kalastelevan voittoa toisten luomalla ilmiöllä tietämättä siitä itse kuitenkaan mitään. Voittoa tavoittelevia katutaiteilijoita paheksutaan helposti, koska heidän takiaan ihmiset tekevät helposti yleistyksiä ja saavat aikaan ajatuksen, että kaikki katutaiteilijat haluaisivat hyötyä töistään rahallisesti. (Komonen 2010, 189.)

4 SEINÄMAALAUUS

Seinämaalaus on johonkin pysyvään rakenteeseen, kuten seinään tai kattoon toteutettu maalaus. Siinä kuvaan on yhdistetty tekstiä, hahmoja, taustoja tai symboleita. Aiheet käsittelevät usein uskontoa, politiikkaa tai yhteiskuntaa ja niitä käytetään monesti osana sisustusarkkitehtuuria julkisissa rakennuksissa. Yleisimpiä tekniikoita ovat öljy-, akryyli-, tai temperamaalaus, graffiti, kostealle laastipohjalle maalattava fresko tai kuivalle laastille maalattava secco. Seinämaalauksella voidaan tuoda tilaan persoonallisuutta ja tasaiseen seinään saadaan helposti eloisuutta. Osana sisustusta seinämaalaus voi toimia tehokkaasti tilan rajaajana, korostajana ja sillä saadaan helposti lisää tilan tuntua. Maalaus voi olla koristeellisen yksityiskohtainen tai enemmän pelkistetty ja väripinnoilla toimiva. (Seinämaalaus 2014, hakupäivä 2.4.2014.)

4.1 Kulttuuribingo

Omassa teoksessa ajatuksena oli toteuttaa katutaiteesta inspiraationsa saanut seinämaalaus julkiseen tilaan, pois kadulta josta se on lähtöisin. Halusin käyttää työssä elementtejä, joita katutaideteoksissa on vahvasti esillä, kuten musta karikatyyrimainen ääriviiva ja selkeä tyyli. Tarkoituksena ei siis ollut maalata ensimmäisenä seinämaalauksenani heti suurikokoista ja yksityiskohtaista maalausta, vaan toteuttaa omille taidoilleni sopiva työ. Pääasiallisesti hain sellaista tyyliä, jonka voisi kuvitella näkevänsä sellaisenaan myös kadulla.

Tilaa pohtiessa aluksi mielessäni oli Street Cafe, joka nimensä puolesta houkutteli minut uutena oululaisena tutustumaan tiloihin. Vesivahingon jälkeinen remontti kuitenkin muutti tilan sellaiseksi, että sinne oli käytännössä mahdotonta työtä toteuttaa, joten jatkoin etsintöjä. Mielessä kävi myös peliyritys Ludocraft, mutta hylkäsin myös tämän vaihtoehdon, koska koin että tämänkaltaisen yrityksen rajoittaisi aiheutta liikaa, mikä taas ei vastaisi omia tarpeitani kylliksi. Lopulta kuulin Oulussa toimivasta Kulttuuribingosta, joka herätti heti mielenkiinnon ja vierailtuani tilassa, totesin sen varsin sopivaksi tällaiseen tarkoitukseen.

Kulttuuribingo on oululainen taidekollektiivi, joka tarjoaa työskentelytiloja ja kannustaa kaupunkilaisia yhteiseen taiteen tekemiseen. Vanhassa järjestötilassa, keskustan tuntu-

massa sijaitsevassa tilassa järjestetään myös bänditapahtumia, runoiltoja, kirpputoreja ja elokuvanäytöksiä, sekä erilaisia kursseja ja työpajoja. Bingo tarjoaa tilat taiteilijoille ateljeemaiseen työskentelyyn, sekä bändeille treenaus- ja soittokäyttöön. Tällä hetkellä mukana on noin parikymmentä nuorta kulttuurin parissa työskentelevää. Bingolla on myös oma näyttelytila, sekä pieni kauppa.(Kulttuuribingo 2014, hakupäivä 15.2.2014.)

Yhteistyö Bington kanssa sujui mutkattomasti heti alusta lähtien. Sähköpostittelun jälkeen osallistuin kokoukseen, jossa heitin ajatukseni ilmoille ja sain hyväksynnän idealeni. Kulttuuribingon jäsenet puhuttelivat tilaa ”underground-taiteen olohuoneeksi”, jossa kaikki taide on yhtä arvokasta, joten siinäkin mielessä katutaidetyyppinen teos sopisi tilan ajatusmaailmaan ja imagoon hyvin.

4.2 Suunnitelmat

Sovittuani asiakkaan kanssa sen, mille seinälle saisin maalaukseni toteuttaa (Liite 7) tarkkailin, miten paikka vaikuttaa siihen tulevaan teokseen. (Liite 8) Jo ensimmäisessä kokouksessa kävi ilmi, että asiakkaan puolelta työ on aiheeltaan täysin vapaa. Tämä tietysti osiltaan jopa vaikeutti suunnitteluvaihetta, sillä mahdollisuuksia oli rajattomasti, kuten aikaisemmissa luvuissa kerron. Lopulta päädyin kuitenkin suhteellisen yksinkertaiseen toteutukseen, jossa samalla tulisi käytettyä muutamia eri tekniikoita kuten esimerkiksi valutusta, tarkkaa viivaa ja sabluunaa. Lähtökohtaisesti aiheen puolesta lähdin liikkeelle paikan nimestä Kulttuuribingo ja siitä, miten paikan ajatusta voisi tuoda visuaalisesti esille. Suunnitelmat toteutin tussein sekä vesivärein, enkä esimerkiksi digitaalisesti piirtopöydällä, jotta saisin heti alussa ihan konkreettista tuntumaa välineisiin ja tekotapaan.

Halusin maalata seinämaalauksen henkilöahmosta kulttuurin piiristä. Pohdiskelujen jälkeen päädyin valitsemaan paikan edustajaksi surrealistitaiteilija Salvador Dalin.(Liite 9) Koin, että Dalin värikäs tuotanto ja teokset laidasta laitaan, edustaisivat tämänkaltaisen paikan ajatusmaailmaa. Piirsin oman versioni Dalin muotokuvasta. Suunnittelin tarkoituksella tunnistettavan kuvan Dalista, jotta hänen kuvansa tunnistavat ja taustansa tuntevat yhdistäisivät hänet tiettyyn kontekstiin, mikä tietysti tehostaisi kuvan vaikutuksia katsojassa. Käytin siis tietoisesti tehokeinona hahmon ja tekstin tuttuutta. Katsoja,

joka tunnistaa hahmon Daliksi ja tekstin Electric Wizardin kappaleeksi, osaa yhdistää objektit laajempaan kokonaisuuteen ja saa työstä enemmän irti.

Kuva 1. Ensimmäinen kuvasuunnitelma

Halusin lisätä kuvaan jonkin niksien täydentämään kokonaisuutta, joten lisäsin suunnitelmaan piipun, josta nousee teksti ”Turn off your mind” eli sammuta mielesi. Teksti on englantilaisen doom-metal yhtye Electric Wizardin kappaleen nimi albumilta Black Masses. Teksti toimii ristiriidassa Dalin omaan ajatusmaailmaan ja käytännössä vastaan sitä mitä hän edustaa, samalla tavalla kuin katutaidekin yhdistelee toisiinsa sopimattomia objekteja. Taiteellisessa mielessä mieli tulisi pikemminkin avata kuin sulkea, mutta yhteiskuntakriittisesti tarkasteltuna tekstin on tarkoitus kuvastaa, sitä miten itse koen elämäni yhteiskunnassa.

Nimenomaan kadulla kuva toimisi sellaisenaan täyttäen samalla katutaiteelle tyypilliset tunnusmerkit ja se ymmärrettäisiin mitä luultavimmin yhteiskunnallisesti kantaaottavana teoksena. Kulttuuribingon seinällä se kuitenkin vaikuttaisi liikaa paikan imagoon. Se olisi pikemminkin vain hämmentävä tekstin sisältämän käskyn puolesta, paikka kun on tarkoitettu nimenomaan luovaan työskentelyyn ja itsensä toteuttamiseen taiteen keinoin. Tämän vuoksi päädyin vaihtamaan tekstin asiaankuuluvammaksi ja tilaan sopivammaksi: Kulttuuribingoksi. Asiakkaan kanssa kävimme keskustelua myös tekstin fontista.

Mielessä kävi aluksi graffitityyppinen ratkaisu, mutta aika pian tulin siihen lopputulokseen, että tyyllisesti se ei ehkä sopisi tämän tyyppiseen teokseen. Toinen ongelma joka sai minut hylkäämään graffitin käytön, oli se että koin taitojeni olevan liian vähäiset tekemään tarpeeksi uskottavaa graffitia itse sitä harrastamattomana. Lopulta suunnitelin kirjainten nousevan ylös piipusta savun seasta, mutta asiakas halusi käytettävän heidän valmista fonttiaan (Liite 10) ikään kuin logomaisesti, jotta työ varmasti erottuisi omaksi kokonaisuudekseen ja irrottautuisi näyttelytilasta. Paikan ensisijainen tarkoitus on toimia näyttelytilana, joten muunkin ympäristön on tuettava näyttelytilan tarpeita.

Kuva 2. Toinen kuvasuunnitelma

Nähtyään suunnitelmani asiakas piti työstäni tyyllisesti, mutta loppujen lopuksi viimeisimmässä kokouksessa ilmoille heitettiin uusi idea kuvan henkilöahmosta. Asiakas halusi seinälle kuvan henkilöstä, joka edustaisi Kulttuuribingoa kirjaimellisesti kaikista parhaiten eli bingon perustajan Henrikki Jokelan. Sain bingolta paperille tulostetun kuvan Jokelasta (Liite 11) ja samalla häneltä itseltään, sekä kuvan ottajalta varmistettiin, että kuvaa saa käyttää suunnittelussa. Niinpä piirsin lopullisen suunnitelman samaan tyyliin kuin aiemminkin. Kuva on muotokuva, jossa on jopa hieman ikonivaikutteita. Teksti yhdistyy kuvaan väriensä puolesta sillä samaa värimaailmaa löytyy myös henkilön kasvoista. Sen perusteella piirsin ja maalasin toteutuskelpoisen suunnitelman, joka miellytti molempia osapuolia.

Kuva 3. Lopullinen kuvasuunnitelma

4.3 Tilan asettamat haasteet

Julkiseen tilaan maalattaessa minun oli huomioitava useita seikkoja sekä aiheen valinnassa, että käytännön toteutuksessa. Vaikka Kulttuuribingo arvostaakin kaikenlaista taidetta, suunnitteluvaiheessa pidin kuitenkin mielessä sen, että työ tulee näyttävälle paikalle suhteellisen pysyvästi ja laajan kohderyhmän katseltavaksi. Vaikka katutaiteelle tyypillinen piirre onkin juuri kantaaottavuus, kovin aatteellista työtä en halunnut suunnitella, jottei se vaikuta negatiivisella tavalla paikan imagoon. Halusin myös, että aiheeltaan työ kestäisi aikaa, ja tulisi niiltä osin säilymään seinällä pidempäänkin. Näillä perusteilla hylkäsinkin lopulta ensimmäisen suunnitelmani nimenomaan tekstin osalta.

Teknisesti halusin yhdistää seinämaalaukseen sekä tekstiä, että kuvaa, jotta saisin siitä mahdollisimman katutaidemaisen. Teksti toimisi näin vahvistamassa kuvan sanomaa. Tässä tapauksessa tila ratkaisi tekstin sisällön. Ensimmäisessä kunnollisessa suunnitelmassani suunnittelin Salvador Dalin muotokuvan viereen tekstin Turn off your mind, jossa halusin leikitellä kuvan ja tekstin ristiriidalla. Kokouksen jälkeen kävi kuitenkin ilmi, että tilasta johtuen olisi parempi, jos tekstinä olisi vain paikan nimi Kulttuuribingo,

jotta se selkeästi erottaisi työn näyttelytilan muista töistä, eikä sekoittuisi osaksi muuta näyttelykokonaisuutta.

Käytännön toteutuksessa huomioon oli otettava erityisesti tilan koko ja ilmastointi. Koska tila on kuitenkin suhteellisen pieni, ja työ oli toteutettava melko nopeasti viikonlopun aikana, valitsin työskentelyvälineeksi akryylimaalit niiden helppokäyttöisyyden, hajuttomuuden ja nopean kuivumisensa ansiosta. Akryylimaaleihin päätymiseen vaikutti osaltaan myös se, että ne ovat minulle ennestään tuttu väline toisin kuin esimerkiksi spray-maalit, joiden käyttöä harkitsin myös aluksi. Hylkäsin sprayt kuitenkin lopulta sen vuoksi, että ne ovat minulle kokonaan uusi väline ja hajuhaitat olisivat hidastaneet työn etenemistä, koska maalin pitäisi antaa haihtua tilasta ennen seuraavaa maalauskerrota. Pienten testailujen jälkeen tulin siihen tulokseen, etten saisikaan spraymaaleilla haluamaani jälkeä, vaan lopputuloksesta tulisi liian tunkkainen ja ne olisi hankala saada toimimaan yhdessä akryylimaalien kanssa.

4.4 Sommittelu ja värimaailma

Seinätilaa minulla oli käytettävissä työtäni varten reilusti eli noin 3m*4m kokoinen alue, mikä oli enemmänkin kuin tarpeeksi. Koko seinän kokoinen työ olisi ollut itselleni aivan liian haasteellinen kun olin vielä ensikertalainen seinämaalauksessa ylipäättään. Seinä sijaitsi oleskelu/aulatilassa, jonka värimaailma oli kirjavaa. Suuri hallitseva tekijä oli kuitenkin tiskin ympärillä olevat sinisen turkoosit seinät. En halunnut tilaa liian kylmäksi, joten tämän vuoksi päädyin valitsemaan omaan työhöni tehosteväriin tapaan toimivan lämpimän purppuran värin. Samalla työ toimisi yhdessä sohvaryhmän ja punertavan maton kanssa. Valitsin yksinkertaisen värimaailman työhöni siitä syystä, että se sopisi kaikkien värien kanssa yhteen mutta lopputulos olisi silti hillitty.

Tila missä työni sijaitsee, on monikäyttöinen aulatila, jossa on sohvaryhmä kokouksia ja yleistä oleskelua varten. Huonekaluja tullaan mahdollisesti siirtelemään aina järjestettävän tapahtuman tai tilaisuuden vaatiman tarpeen mukaan ja nämä seikat oli otettava huomioon sommittelussa. Sijoittelin maalaukseni seinälle suunnilleen katseen tasalle ja otin huomioon myös sen, että järjestystä vaihtaessa maalaus ei jäisi huonekalujen taakse piiloon vaan korkeutta on sen verran, että työ jää näkyville mahdollisesta järjestyksen vaihdosta huolimatta.

4.5 Paperilta seinälle

Suunnitelman ollessa lopullinen, oli aika aloittaa työskentely Kulttuuribingolla. Seinä, johon työ oli tarkoitus toteuttaa, oli väritään hieman kellertävä valkoinen kiviseinä ja siinä oli jonkin verran sävyeroja ja kolhuja, joten päätin tehdä kevyen pohjamaalauksen valkoisella akryylillä niistä kohdista, joista se oli erityisesti tarpeen eli kasvoista ja tekstin alueelta. Suunnitelman siirtämisen seinälle päätin suorittaa piirtoheitintä apuna käyttäen, koska minulle tarjoutui siihen mahdollisuus. (Liite 12) Koin sen käyttämisen olevan helpompaa, kuin esimerkiksi ruutusuurenoksella kuvan siirtämisen mittakaavassa tai vapaamuotoisen hahmottelun.

Kun maali oli kuivunut, piirsin työn ääriviivat kalvolle ja heijastin piirtoheittimellä haluttuun kohtaan. Tässä vaiheessa oli otettava huomioon se, mille tasolle ja kuinka lähelle seinää piirtoheitin tuli sijoittaa, jotta se vääristäisi kuvaa mahdollisimman vähän. Huomasin pian, että paras paikka piirtoheittimelle oli sellainen, että valokeila osoittaisi mahdollisimman suoraan eteenpäin. Kuvan suurentaminen täytyi myös hoitaa liikuttelulla piirtoheitintä eteenpäin manuaalisesti, sillä jos sitä yritti suurentaa nostamalla heijastavaa peiliä ylöspäin, kuvasta tuli epätarkka.

Kun lopulta olin tyytyväinen kuvan kokoon ja sijaintiin, piirsin ääriviivat pastellikynällä seinään. Pastellikynällä siksi, että se sekoittuisi helposti akryylimaalin kanssa, eikä jäisi kuultamaan ikävästi kuten vaikkapa lyijykynällä tehdessä. Kun ääriviivat oli tehty, aloitin maalaamisen mustalla värillä. (Liite 13) Maalasin henkilön kasvot siveltimellä ja siirryin sabluuna-osuuteen. Kiinnitin valmiiksi leikkaamani sabluunan seinään teipillä ja paksua maalia ja sientä apuna käyttäen tuputtelin vähitellen maalia sabluunan ympärille. (Liite 14) Toimivimman tekniikan tekemiseen löysin parhaiten oikeastaan yrityksen ja erheen kautta. Seinälle maalaamisen suurimmaksi ongelmaksi ilmeni se, että tavoittelemani ohuen ja vesivärimäisen maalin käyttäminen oli käytännössä mahdotonta. Maalasin suunnitelmani todella ohuella ja vetisellä maalilla vaakatasossa ja vaikka olin ottanut huomioon sen, ettei sama tulisi onnistuman pystysuoralle tasolle maalattaessa, yllätyin silti siitä miten maali käyttäytyi seinäpinnassa. Käytännössä vedellä ohennettu väri ei imeytynyt kylmään kiviseinäpintaan ollenkaan, vaan seinä vähän jopa hylki maalia ja alkoi heti valua hallitsemattomasti.

Kiviseinän kylmyyden ja epätasaisen pinnan vuoksi, jouduin aika paljon soveltamaan ja muuntelemaan työtä alkuperäisestä suunnitelmastani poiketen. Tavoittelemaani kuultavaa väripintaa oli oikeastaan mahdotonta saada onnistumaan haluamallani tavalla, joten päädyin jäljittelemään sitä maalaten. Tämän vuoksi tein myös jonkin verran virheitä, joita jouduin jälkeinpäin peittelemään ja korjailemaan. Otin sabluunan irti seinästä innokkaana liian aikaisin, mikä vaikeutti maalaamista myöhemmässä vaiheessa kun lisäsin erisävyisiä maalikerroksia kirjainten ympärille. Toiseksi korjailua vaativaksi asiaksi ilmeni juuri se, että jouduin käyttämään värillistä maalia paksummin kuin olin suunnitellut, joten se jäi näkymään jo maalatun mustan värikerroksen päälle. (Liite 15)

Nähdessäni valmiin työn (Liite 16) viimein seinällä, olin tyytyväinen lopputulokseen ottaen huomioon sen, että henkilö jonka maalasin, oli itselleni tuntematon. Muotokuvassa tarkoituksena on pyrkiä esittämään henkilön ominaisimpia piirteitä, persoonallisuutta ja taustaa. Muotokuvalla on myös useita käyttötarkoituksia. Ne voivat olla muisto tai muistutus henkilön olemassaolosta tai asemastaan tai toimia esimerkiksi kunnioittamista harjoittavan toiminnan lähtökohtana kuten uskonnoissa, politiikassa ja populaarikulttuurissa. (Muotokuva, hakupäivä 2.4.2014.)

Henkilön persoonallisuutta oli oikeastaan mahdotonta tuoda tämän syvällisemmin esiin tuntematta häntä henkilökohtaisesti joten selkeällä, sarjakuvamaisella tyyllillä sain mielestäni luotua edes jonkinlaista mielenkiintoa kuvaan. Tietoisesti maalasin kuvaan myös tupakan, joka siis oli myös alkuperäisessä kuvassa, tuomaan kuvaan luonnetta ja rikkoakseni edes jonkin verran tyyppillisen muotokuvapiirroksen ominaispiirteitä. Tupakan polttaminen pitää kuitenkin sisällään tietynlaisen arvomaailman ja osaltaan vaikuttaa varmasti myös mielikuvaan, joka henkilöstä syntyy.

4.6 Valmiin teoksen tarkastelu

Tutkimuskysymyksenäni oli pohtia sitä, minkälaisia asioita on otettava huomioon julkiseen tilaan maalattaessa. Seinämaalaukseni hakee vaikutteensa itseäni kiinnostavasta katutaiteesta ja on toteutettu julkiseen tilaan käytännössä kuitenkin pysyväksi teokseksi. Katutaiteen näkökulmasta tarkasteltuna teokseni toteuttaa katutaideiteoksen ideaa enemmän teknisesti, kuin sisällöllisesti. Teos on täysin luvallisesti ja nimellisesti toteutettu ja se on muokattu nimenomaan tilaan sopivaksi ja asiakkaan toiveiden mukaiseksi.

Yleensä katutaideteos paljastaa tekijänsä ajatusmaailmaa kantaaottavuudellaan, mutta oma työni on pikemminkin vain tilaan sopiva muotokuva paikan perustajasta. Sen on tarkoitus toimia tilassa katseen kiinnittäjänä ja samalla olla kunnianosoitus muotokuvan henkilöä ja hänen saavutuksiaan kohtaan. Oletan, että kuvan nähtyään ulkopuolinen katsoja alkaa pohtia ketä henkilöä seinämaalaukseen esittää, johon vastauksen hän löytää kuvaan liitetystä tekstistä. Teknisesti käytin työssäni katutaiteen tekniikoista stenciliä apukeinona ja tarkoituksenmukaisesti tyyllisesti yksinkertaista toteutusta. Asiakkaan toiveet johtivat siihen, että lopullisesta työstä tuli personoitu työ juuri Kulttuuribingolle, eikä se sellaisenaan toimisi katuympäristössä yhtä hyvin, kuten ensimmäinen suunnitelmani toimisi, joka esitti yleisesti tunnettua henkilöä.

Julkisena taideteoksena työni on miljöönsä huomioon ottava seinämaalaukseen. Se toimii sisustuksellisenä elementtinä värimaailmansa puolesta ja käyttäytyy osaltaan myös hiekan mainoksen keinoin. Teos käyttäytyy tilassa kuitenkin suhteellisen neutraalisti. Kokonsa ja sijaintinsa puolesta seinämaalaukseen on näyttävä, mutta aiheeltaan ja värimaailmaltaan sulautuu tilaansa hyvin. Seinämaalaukseni toimii tilassa mielestäni viihtyvyyden lisääjänä ja tilan rajaajana. (Liite 17) Se toimii omaperäisessä ja persoonallisessa kohteessaan myös toteutustavaltaan. Maalausjälki ei ole viimeiseen asti harkittua ja puhdasta, vaan se on selkeästi omaleimaisen näköinen ja pienet virheet on jätetty tietoisesti näkyville. Oma käden jälki saa mielestäni näkyä paikassa, joka kannustaa rohkeasti kaikenlaiseen taiteen tekemiseen.

Tutkimuskysymykseen vastaus löytyi siis toiminnallisen tutkimusmenetelmän avulla. Käsittelin työtäni kuvailevalla otteella ja tärkein lähteeni teososassa oli työpäiväkirjani, jossa koko tekoprosessi tuli kuvatuksi. Tutkimusprosessi oli aineistolähtöinen eli laadullinen, koska tutkin katutaiteen ja julkisen tilan taiteen ilmiöitä kattavasti tarkoituksena ymmärtää ja tulkita ilmiöiden esiintymisen merkityksiä. Käsittelin teorian, jolle perustin teokseni ja siirsin katutaideteoksen julkiseen tilaan vastaten tutkimuskysymykseeni. (Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite 2014, hakupäivä 3.4.2014.)

5. POHDINTA

Työtä varten tein perusteellista taustatyötä, mikä opetti minulle paljon lisää katutaiteen luonteesta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Tärkeäksi havainnoksi nousi erityisesti se, kuinka tärkeää tutkimuksen onnistumiseksi oli vetää selkeä raja katutaiteen ja graffitin välille. Vaikka historia ja tekotavat yhdistävät nämä kaksi taiteenmuotoa toisiinsa, periaatteeltaan ne toimivat eri tavoin. Graffiti mainostaa maalajaansa ja katutaide ottaa kantaa ongelmiin. Katutaiteella ja graffitilla on paljon yhteisiä piirteitä, kuten tekijöiden nimettömyys, toteutustekniikat ja yhteinen, toisiinsa kietoutunut historia, mikä väistämättä nitoo ne lujasti yhteen. Pelkästään toista on siis mahdotonta olla käsittelemättä puhumatta toisesta.

Työtä tehdessä suuri osa ajasta kului pelkkään kuvien katseluun ja inspiraation hakemiseen. Taustatietona tutkin julkisen tilan taidetta pääpiirteittäin. Pidin työni kannalta tärkeänä käydä läpi katutaiteen historiaa, suuntauksia sekä yleistä suhtautumista aiheita kohtaan, jotta kaikki valintani jotka tein lopullista toteutusta varten, tulisivat perustelluksi. Kun tiedetään katutaide-työn toiminnan motiiveista, teoksesta voi saada paljon enemmän irti ja nähdä sen enemmänkin kuin pelkkänä visuaalisena kuvana kaupunkiympäristössä. Tyyllillisesti seinämaalaukseni edustaa katutaide-työtä, mutta sisällöllisesti se käyttää julkisen tilan taiteen periaatteita, jossa kohderyhmä on otettu huomioon jo teoksen suunnitteluvaiheessa.

Seinämaalaukseni suunnittellessa kohderyhmän huomiointi on ensiarvoisen tärkeässä roolissa. Aihetta pohtiessani asiakkaan kanssa kommunikointi vaikutti työni lopputulokseen merkittävästi. Alussa vapaat kädet saatuaani tuntui vaikealta keksiä kaikkia miellyttävää aihetta ja saada yhtä aikaa mielenkiintoinen maalaus aikaiseksi. Ajattelin, että jos esitän kuvassa oman yhteiskuntakriittisen näkemykseni, se vaikuttaisi koko paikan imagoon. Tämä taas voisi pahimmassa tapauksessa vaikuttaa negatiivisesti mielikuvaan Kulttuuriringosta, jos ajatusmaailmani katsojan kanssa ei täsmäisikään. Siksi päädyin nimenomaan lainaamaan katutaiteen ilmaisukeinoja varsinaisen sisällön sijasta.

Yrityksestäni siirtää katutaide-työ julkiseen tilaan edustamaan kyseisen paikan tarkoituksia opin, että toimiakseen periaatteensa mukaisesti kantaaottavana viestinä, sen tarpeita parhaiten palveleva paikka on nimensäkin mukaisesti syntypaikassaan kadulla. Kadulla katutaide saa elää vapaasti ilman ohjailevia säännöksiä, jolloin ympäristö ei

pääse vaikuttamaan sen sisältöön. Tekniikoidensa puolesta sen ideat ovat kuitenkin varsin käyttökelpoisia, mikä kiteytyy seinämaalauksessanikin. Tekniikoita soveltelemalla ja muuntelemalla omien tarpeiden mukaan, on mahdollista luoda työhön ihan uudenlaisia näkökulmaa ja herättää mielenkiintoa katsojassa.

Teoriaosuutta enemmän opin kuitenkin itse teosta maalatessani. Vaikka pääpiirteittäin työ eteni hyvin ja ajallaan, tein myös muutamia virheitä ja jouduin paikkailemaan jälkiäni. Suurimmat ongelmat liittyivät värien arvaamattomaan käyttäytymiseen uudella maalauspinalla. Tavoittelemani kuultavan värin aikaan saaminen ei onnistunut ja siksi jouduin tekemään korjaavia uusintamaalauksia paikoitellen. Virheistä huolimatta onnistuin kuitenkin keksimään uusia ratkaisuja ja sain lopputuloksesta toimivan. Maalausvaihe vaati luovaa ongelmanratkaisukykyä ja sattuman hyväksymistä.

Olen suhteellisen tyytyväinen opinnäytetyöni suoritukseen, varsinkin kun työ oli ensimmäinen seinämaalaukseni. Laajojen teoriatietojen avulla perehdyin aiheeseen ja löysin aihetta käsittelevästä asiantiedosta sopivan ratkaisumallin tutkimuskysymykseeni. Vastauksen löytäminen tutkimuskysymykseeni onnistui käytännön kautta asiakkaan ehdoilla, mikä toiminnallisessa opinnäytteessä on tavallista. Prosessinkuvaukseni on kuvailevaa ja peilasin sitä koko ajan vallalla oleviin teorioihin aiheesta. Huomioin työtä tehdessä asiakkaan tarpeet, tilan ja kohderyhmän ja toteutin työn ja tutkimuksen joustavasti ja muunsin suunnitelmaa olosuhteen mukaan.

Nyt kun olen kokenut prosessin kerran, pystyn ensi kerralla välttämään virheet, jotka tein toteutusvaiheessa. Toivoisin myös ensi kerralla olevani sekä aiheen että välineiden valinnan suhteen repäisevämpi ja kekseliäämpi. Tässä työssä olin ehkä vähän liiankin varovainen ja toimin varman päälle minimoidakseni mahdolliset virheet. Kaiken kaikkiaan työstäni saamani palaute oli kaikin puolin positiivista, ja kuvan henkilöhahmo tunnistettiin selkeästi Henriikki Jokelaksi. Tällä perusteella voisin sanoa onnistuneeni työssä ja saavuttaneeni tavoitteeni. Yhteistyö asiakkaan kanssa onnistui mutkattomasti ja kokemuksena valmisti minua varmasti paremmin tulevaisuudessa tämän tyyppin työtehtäviin.

LÄHTEET

Banksy Exit Through The Gift Shop 2010.

<<http://www.youtube.com/watch?v=K9rnyCyLFtE>>

Banksy. Wikipedia, avoin tietosanakirja 2014. Hakupäivä 26.3.2014.

<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Banksy>>

Bogdanoff, Joanna 2009. Graffiti- No name, No fame. Tampereen Yliopisto

Cumming, Robert 2008. Taide. Helsinki: WSOY

Edwards, Betty 2005. Värit: luovan maalaamisen opas. Jyväskylä: Gummerrus Oy

Finn, Kim. Helsinki graffiti All Night Long. City-lehti 24/2001. Hakupäivä 14.3.2014.

<<http://www.city.fi/artikkeli/Helsinki+Graffiti+All+Night+Long/385/>>

Graffiti 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 1.3.2014.

<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Graffiti>>

Helakorpi, Seppo. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakouluissa. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna.1999.

Jokela, Markus. Graffiti tuli Suomeen. Helsingin sanomat 1.2.1986.

Kulttuuribingo 2014. Hakupäivä 15.2.2014.

<<http://www.kulttuuribingo.fi/>>

Kustula, Roosa. Työpäiväkirja 2014. Lapin ammattikorkeakoulu, Tornio.

Komonen, Pauli. 2010. Graffiti, maalarin vaiheet alakulttuurissa ja toiminnan luonne.

Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta, sosiaalitieteiden laitos, sosiologian oppiaine.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/tapahtumatiedostot/Komonen_gradu.pdf>

Kiljunen, Ville. 2013. Graffiti vs. katutaide, Laadullinen tutkimus graffitin ja katutaiteen muodosta sisällöstä sekä tavoitteista. Aalto-yliopisto, taiteen kandidaatin tiedekunta.

<https://www.taik.fi/onni_new/getoptikafile.php?id=857>

Lock on (Street art) 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 26.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Lock_On_%28street_art%29>

Muotokuva 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 2.4.2014.

<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Muotokuva>>

Naukkarinen, Ossi 2003. Ympäristön taide. Taideteollisen korkeakoulun julkaisut B73

Naukkarinen, Ossi 2009. Julkisen taiteen kolme muotoa. Alue ja ympäristötutkimuksen seura.

<http://www.ays.fi/aluejaymparisto/pdf/aluejaymp_2009_1_s28-38.pdf>

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite 2014. Opinnäytetyöpakki. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 3.4.2014.

<<http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinenmateriaali/Tukimateriaali/Tavoite-ja-tarkoitus>>

Seinämaalaus 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 2.4.2014.

<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Sein%C3%A4maalaus>>

Stahl, Johannes 2013. Street Art. h.f.ullmann publishing GmbH

Stencil graffiti 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 26.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Stencil_graffiti>

Street installations 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 26.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Street_installation>

Sticker art 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 26.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sticker_art>

Street art 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 1.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Street_art>

Street poster art 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 26.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Street_poster_art>

Vallius, Anssi 2005. Katutaide ympäristöesteettisin silmin - Ajatuksia julkisen tilan käytöstä Suomessa. Edelfelt -spektaakkeli 2 2/05, Volume 8

<<http://www.mustekala.info/node/45>>

Vahingonteko 2014. Hakupäivä 5.3.2014.

<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L35>>

What is street art? Puregraffiti. Hakupäivä 20.2.2014.

<<http://puregraffiti.com/art/2009/10/what-is-street-art/>>

Yarn bombing 2014. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 26.3.2014.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Yarn_bombing>

LIITTEET

- Liite 1. Stencil graffiti
- Liite 2. Tarrataidetta
- Liite 3. Mosaiikkigraffiti, Space invander
- Liite 4. Neulegraffiti
- Liite 5. Katuinstallaatio
- Liite 6. Graffiti. Kuvat 1, 2 ja 3
- Liite 7. Näyttelytilan pohjapiirros
- Liite 8. Kustula, valokuva, tyhjä seinäpinta
- Liite 9. Salvador Dali
- Liite 10. Kulttuuribingon logo
- Liite 11. Leppiaho, Merja, valokuva, mallikuva
- Liite 12. Kustula, valokuva, kuvan siirtäminen seinälle
- Liite 13. Kustula, valokuva, työn eteneminen 1
- Liite 14. Kustula, valokuva, työn eteneminen 2
- Liite 15. Kustula, valokuva, työn eteneminen 3
- Liite 16. Kustula, valokuva, valmis työ
- Liite 17. Kustula, valokuva, valmis työ tilassa

Stencil graffiti, Banksy

Lähde: Stencil graffiti. Hakupäivä 8.3.2014 < <http://www.streetartutopia.com/?p=720>>

Tarrataidetta

Lähde: Sticker art. Hakupäivä 8.3.2014. <<http://streetartstickers.com/>>

Mosaiikki graffiti. Space invader.

Lähde: Mosaic graffiti. Hakupäivä 8.3.2014 <<http://www.streetartutopia.com/?p=2024>>

Neulegraffiti

Lähde: Yarn bombing. Hakupäivä: 8.3.2014.

<http://74fdc.wordpress.com/2012/05/31/knitting-new-directions-in-art-and-design/>

Katuinstallaatio, Banksy

Lähde: Street installation. Hakupäivä 8.3.2014

<http://arrestedmotion.com/2011/09/banksy-top-25-most-expensive-works-ever/>

Graffiti

Kuva 1. Tagi, Hakupäivä 1.3.2014.

<<http://stickurz.com/city-skyline/380-philadelphia.html>>

Kuva 2. Throw up, Hakupäivä 1.3.2014.

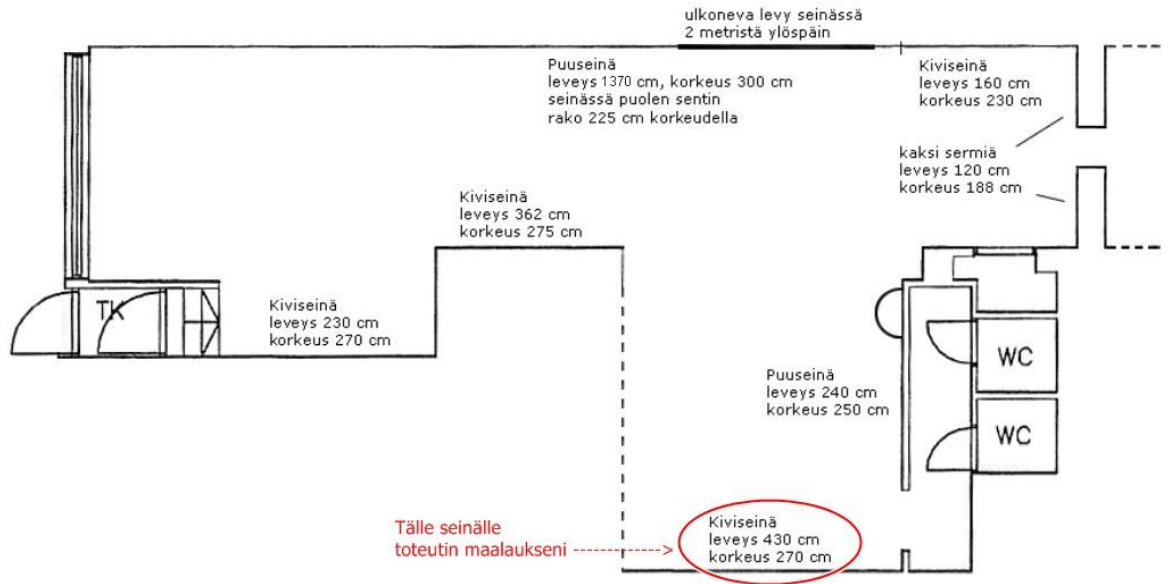
<<http://stephenesherman.com/hunts-point-graffiti/>>

Kuva 3. Piissi, Hakupäivä 1.3.2014.

<<http://www.urbaani.org/tag/itkonniemi>>

Näyttelytilan pohjapiirros

Tyhjä seinäpinta, valokuva. Maaluspinta-alaa seinällä n. 3m*4m

Salvador Dali, inspiraatiokuva, mallikuva

Lähde: Dali, Salvador. Hakupäivä 3.4.2014. <<http://www.fakenation.info/please/image-war-eric-holder-vs-salvador-dali>>

Logo

KulttuuriBingo

Leppiaho Merja, valokuva, mallikuva

Kuvan siirtäminen seinälle, valokuva

Työn eteneminen 1, valokuva

Työn eteneminen 2, valokuva

Työn eteneminen 3, valokuva

Valmis työ, valokuva

Valmis työ tilassa, perspektiivi, valokuva

